

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв

Кафедра сценічного мистецтва і хореографії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МАЙСТЕРНІСТЬ АКТОРА

Другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва
спеціалізації В6.01 Сценічне мистецтво
галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Освітня кваліфікація: магістр перформативного мистецтва
(сценічне мистецтво)
Форма здобуття освіти – денна

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 08 від «03» вересня 2025 р.

м. Івано-Франківськ - 2025

Розробник:

Василюк Тарас Андрійович – старший викладач кафедри сценічного мистецтва і хореографії навчально-наукового інституту мистецтв.

Затверджено на засіданні кафедри протокол № 8 від «3» вересня 2025р.

Завідувач кафедри:

Надія КУКУРУЗА

Загальна інформація	
Назва дисципліни	Майстерність актора
Рівень вищої освіти	Магістр
Викладач (-і)	Василюк Тарас Андрійович Держипільський Ростислав Любомирович
Контактний телефон викладача	+380951968302 +380679684904
E-mail викладача	taras.vasyliuk@cnu.edu.ua rostyslav.derzhypilskyi@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Лекційні, практичні, індивідуальні заняття, самостійна робота
Обсяг дисципліни	450 год., 15 кредитів ECTS
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться згідно графіку, у т.ч. шляхом листування через електронну пошту та в індивідуальній формі онлайн
Анотація до курсу	
<p>Запропонований курс «Майстерність актора» розроблений відповідно до освітньо-професійної програми магістерського рівня спеціалізації В6.01 Сценічне мистецтво та є базовою фаховою дисципліною професійної підготовки. Його структура охоплює три семестри навчання і спрямована на системне формування творчої, методологічно свідомої та професійно самостійної особистості актора.</p> <p>Курс враховує актуальні виклики сучасного театрального процесу: багатостильовість сценічних форм, інтеграцію театру і медіа, розвиток перформативних практик, зростання вимог до особистісної автономії митця. У центрі навчально-творчого процесу перебуває магістрант як суб'єкт художньої діяльності, здатний до рефлексії, аналітичного мислення та усвідомленого вибору професійної стратегії.</p> <p>Зміст дисципліни поєднує глибоке опанування психофізичного апарату актора, розвиток навичок сценічної дії, роботи з драматургічним матеріалом і партнером, а також осмислення стилістичних, жанрових і концептуальних особливостей сучасного театру. Значна увага приділяється формуванню індивідуальної творчої манери, умінню працювати в режисерській концепції та виступати співавтором сценічного твору.</p> <p>Важливим аспектом курсу є розвиток здатності до професійної самоорганізації, творчої ініціативи та критичної самооцінки. Майбутній актор розглядається як носій художньої відповідальності, здатний до саморозвитку, педагогічної трансляції досвіду та адаптації до різних форм сценічної і екранної практики.</p> <p>Таким чином, дисципліна «Майстерність актора» забезпечує цілісну професійну підготовку магістра сценічного мистецтва, формуючи його як самостійного, рефлексивного і конкурентоспроможного фахівця у сучасному культурному просторі.</p>	
Мета та цілі курсу	
<p>Мета курсу</p> <p>Метою вивчення дисципліни «Майстерність актора» є формування цілісної професійної майстерності магістранта як суб'єкта сценічної творчості через поглиблене оволодіння психофізичним апаратом, закономірностями сценічної дії, принципами роботи з драматургічним матеріалом та партнером; розвиток здатності до самостійного художнього мислення, рефлексії та авторського існування в сучасному театральному й екранному просторі.</p>	

Завдання дисципліни полягають у:

- теоретичному осмисленні провідних акторських систем і шкіл, їх історичної еволюції та актуальності в сучасному мистецькому процесі;
- поглибленні навичок психофізичної підготовки актора: розвитку уваги, уяви, внутрішньої дії, сценічної свободи та органічності існування;
- формуванні здатності до професійного аналізу драматургічного тексту, визначення надзавдання, подієвої структури та логіки розвитку образу;
- оволодінні технікою сценічної взаємодії та партнерства, розвитку ансамблевого мислення і культури сценічного спілкування;
- набутті досвіду роботи в різних стилях і жанрах, усвідомленні особливостей акторської гри в драматичному, умовному, постдраматичному та міждисциплінарному театральному контексті;
- формуванні вмінь адаптувати сценічну техніку до специфіки роботи перед камерою;
- розвитку навичок творчої рефлексії, самоаналізу та професійного самовдосконалення;
- підготовці та реалізації індивідуального творчого (магістерського) проєкту як узагальнення здобутих знань, умінь і сформованої професійної позиції.

Компетентності**Інтегральна компетентність**

Здатність розв'язувати складні мистецькі задачі у процесі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності

K02. Здатність застосовувати фундаментальні знання у практичних ситуаціях.

K07. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

K08. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

K09. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

K10. Здатність працювати як в команді так і автономно.

K11. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

K12. Здатність розробляти та управляти проєктами.

Фахові компетентності

K16. Здатність до комплексного розв'язання складних професійних проблем в галузі сценічної інноваційної діяльності при глибокому переосмисленні наявних та створенні нових цілісних знань та професійної практики.

K17. Здатність генерувати задум та здійснювати розробку нової художньої ідеї та її втілення у творі сценічного мистецтва.

K18. Здатність до комплексного оперування специфічною системою виражальних засобів (пластично-зображальними, звуковими, акторсько-виконавськими, монтажно-композиційними, сценарно-драматургічними) при самостійному створенні та виробництві сценічного твору.

K19. Здатність до публічної презентації результату своєї творчої (інтелектуальної) діяльності.

K21. Здатність оперувати новітніми інформаційними й цифровими технологіями в процесі проєктування та реалізації художньої ідеї, осмислення творчого результату.

K22. Здатність до ефективної діяльності в колективі в процесі створення синтетичного за своєю природою сценічного твору, керівництва роботою і / або участі у складі творчої групи в процесі його підготовки.

K23. Здатність розробляти і реалізовувати просвітницькі проєкти задля популяризації українського й світового сценічного мистецтва, в тому числі і з використанням можливостей засобів масової інформації та Інтернету.

К27. Здатність співвідносити особисте розуміння художньої ідеї та твору із зовнішнім контекстом.

Результати навчання

Програмні результати навчання

ПР02. Вміти вільно оперувати всім комплексом отриманих знань.

ПР03. Володіти державною мовою України, культурою висловлювання, вмінням логічно будувати власне мовлення (письмове та усне).

ПР06. Вміти адекватно сприймати критику і знаходити відповідні шляхи реагування на неї, критично оцінювати власну діяльність та її результати.

ПР07. Вміти адекватно оцінювати нову ситуацію та здійснювати пошук можливостей до адаптації та дії в її умовах.

ПР09. Вміти виявляти, ставити та вирішувати проблеми, аналізувати проблемні ситуації й приймати обґрунтовані рішення для їх розв'язання.

ПР10. Вміти застосовувати й удосконалювати навички міжособистісної взаємодії.

ПР12. Вміти самостійно відтворювати в художніх сценічних образах власну здатність до творчого сприйняття світу.

ПР13. Оперувати специфічною системою виражальних засобів (пластично-зображальними, звуковими, акторсько-виконавськими, монтажно-композиційними, сценарно-драматургічними) при самостійному створенні та виробництві сценічного твору.

ПР16. Вміти знаходити адекватні засоби презентації результату своєї творчої (інтелектуальної) діяльності.

ПР18. Знати основні етапи (епохи, стилі, напрями) у розвитку музики, літератури, образотворчого мистецтва, кіно; історичні та сучасні факти про життя і творчість видатних особистостей у сфері мистецтва.

ПР19. Вміти оцінювати досягнення художньої культури в історичному контексті, здійснювати аргументований критичний аналіз творів сценічного мистецтва.

ПР21. Володіти навичками наукового опрацювання літератури (включаючи оформлення бібліографії, правила цитування тощо), вміти застосовувати раціональні прийоми пошуку, відбору, систематизації та використання інформації.

ПР23. Володіти професійною лексиною, грамотно використовувати її у подальшій професійній діяльності.

ПР24. Застосовувати розуміння природи художнього синтезу в ефективній діяльності зі створення сценічного твору у складі творчої групи.

ПР25. Брати участь у розробці й реалізації просвітницьких проєктів, спрямованих на популяризацію історичних досягнень українського й світового сценічного мистецтва, пропагувати високохудожні витвори сучасного мистецтва.

ПР28. Вміти презентувати на громадських форумах, конференціях лабораторіях продукт власної творчості, працювати з документами творчих грантів та організацій у сфері культурного менеджменту.

ПР29. Вміти передавати знання про сценічне мистецтво та практичний досвід різноманітними шляхами та засобами. Самостійно розробляти педагогічні методики викладання фахових дисциплін (відповідно спеціалізації) (практичну і теоретичну їх складові).

Організація навчання курсу					
Обсяг курсу					
Вид заняття			Загальна кількість годин		
лекції			48		
семінарські заняття / практичні / лабораторні			68		
індивідуальні			34		
самостійна робота			300		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
I	В6 Перформативні мистецтва	V	Нормативний		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
I СЕМЕСТР					
Тема 1. Акторське мистецтво як система знань і практика інновації	Лекційні, практичні, індивідуальні		4 лекц; 2 практи.; 2 інд.	10	Вересень
Тема 2. Психофізичний апарат актора: тіло, голос, енергія	Лекційні, практичні, індивідуальні		2 лекц; 6 практи.; 2 інд.	10	Вересень
Тема 3. Сценічна дія і подієвий аналіз	Лекційні, практичні, індивідуальні		4 лекц; 4 практи.; 2 інд.	10	Жовтень
Тема 4. Творча індивідуальність актора і контекст епохи	Лекційні, практичні, індивідуальні		2 лекц; 4 практи.; 2 інд.	10	Жовтень
Тема 5. Рефлексія і критичний аналіз творчості	Лекційні, практичні, індивідуальні		4 лекц; 6 практи.; 4 інд.	10	Листопад
II СЕМЕСТР					
Тема 6. Робота з драматургічним матеріалом	Лекційні, практичні, індивідуальні		4 лекц; 6 практи.; 2 інд.	10	Березень

Тема 7. Жанр, стиль, художній синтез	Лекційні, практичні, індивідуальні		4 лекц; 6 практ.; 2 інд.	10	Березень
Тема 8. Актор у колективі	Лекційні, практичні, індивідуальні		4 лекц; 6 практ.; 2 інд.	10	Квітень
Тема 9. Актор і цифрові технології	Лекційні, практичні, індивідуальні		2 лекц; 4 практ.; 2 інд.	5	Квітень
Тема 10. Проектування сценічного твору	Лекційні, практичні, індивідуальні		4 лекц; 6 практ.; 2 інд.	15	Травень
ІІІ СЕМЕСТР					
Тема 11. Інноваційні практики сценічного мистецтва	Лекційні, практичні, індивідуальні		6 лекц; 4 практ.; 2 інд.	10	Вересень
Тема 12. Розробка індивідуального сценічного проєкту	Лекційні, практичні, індивідуальні		4 лекц; 8 практ.; 6 інд.	25	Листопад
Тема 13. Публічна презентація і професійна рефлексія	Лекційні, практичні, індивідуальні		4 лекц; 6 практ.; 4 інд.	15	Грудень
Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Лекція – 0 балів Практичне заняття – 30 балів Самостійна робота – 0 балів Індивідуальні заняття – 20 балів Іспит – 50 балів Підсумкова оцінка – 100 балів				
Умови допуску до підсумкового контролю	До складання іспиту допускаються студенти, які за результатом змістового модуля набрали не менше як 25 балів.				

Політика курсу

Курс «**Майстерність актора**» спрямований на формування у магістрантів цілісної системи професійних знань, умінь і навичок, необхідних для самостійної творчої діяльності у сфері сценічного мистецтва. Дисципліна орієнтована на поглиблене оволодіння психофізичними основами акторської техніки, принципами сценічної дії, закономірностями створення художнього образу та інтеграцією виражальних засобів у процесі створення сценічного твору.

Програма курсу інтегрує знання з історії театру, режисури, сценічної мови, сценічного руху, культурології, мистецтвознавства та сучасних цифрових практик. Особлива увага приділяється формуванню здатності магістранта працювати в умовах творчої невизначеності, адаптуватися до нових художніх завдань, генерувати авторські ідеї та реалізовувати їх у професійній діяльності.

Навчальний процес передбачає поєднання лекційних, практичних та індивідуальних занять, орієнтованих на розвиток творчої автономії, ансамблевої взаємодії, критичної рефлексії та навичок публічної презентації результатів власної мистецької діяльності. Значна частина роботи здійснюється у форматі самостійної підготовки, що включає аналітичну роботу з драматургічним матеріалом, опрацювання теоретичних джерел, підготовку творчих завдань та реалізацію індивідуального сценічного проєкту.

Обсяг дисципліни становить 450 годин (48 годин лекційних, 68 годин практичних, 34 години індивідуальної роботи та 300 годин самостійної роботи), що відповідає 15 кредитам ECTS і реалізується протягом трьох семестрів навчання.

Курс передбачає активну участь здобувачів у творчих показах, лабораторіях, дискусіях і публічних презентаціях, а також обов'язкове дотримання академічної доброчесності, професійної етики та принципів партнерської взаємодії у творчому колективі.

Рекомендована література

1. Аристотель. Поетика / пер. з дав.-грец. Б. Тена ; наук. ред. В. Добрянський. — Харків : Фоліо, 2018. — 154 с.
2. Арто А. Театр і його двійник / пер. з фр., упоряд. і передм. І. Шевчук. — Київ : Видавництво Жупанського, 2021. — 280 с.
3. Барба Е. Паперове каное / пер. з англ. — Львів : Літопис, 2001. — 288 с.
4. Барнич М. М. Майстерність актора: техніка «обману» : навч. посіб. — 2-ге вид., виправл. та доповн. — Київ : Ліра-К, 2016. — 304 с.
5. Біль Р. Виховання акторської харизми : метод. посіб. — Вінниця : Нова Книга, 2013. — 232 с.
6. Бобошко Ю. М. Режисер Лесь Курбас. — Київ : Мистецтво, 1987. — 197 с.
7. Бондарчук С. Мімограмота. Майстерство актора / упоряд. та ред. проєкту «Сценознавство». — Київ : Сценознавство, 2018. — 112 с.
8. Брехт Б. Про мистецтво театру / пер. з нім. — Київ : Мистецтво, 1977. — 302 с.
9. Брук П. Жодних секретів : думки про акторську майстерність і театр / пер. з англ. — Львів : Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2005. — 136 с.
10. Волицька І. В. Театральна юність Леся Курбаса. — Львів : Ін-т народознавства НАН України, 1995. — 192 с.
11. Волицька І. Курбас: погляд на тіло // Курбасівські читання. — Київ, 2006. — № 1. — С. 45–53.
12. Волицька І. Курбасова дефініція творчості актора і категорія «тривання» // Курбасівські читання. — Київ, 2007. — С. 28–36.
13. Грицан А. В. Виховання режисера : психофізичний та інтелектуальний тренінг : навч. посіб. — 2-ге вид., переробл. та доповн. — Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2009. — 248 с.
14. Грозовський Є. Театр, ритуал, перформер / пер. та упоряд. — Львів : Центр Європи, 1999. — 220 с.

15. Десятник Г. О., Лимар Л. Д. Основи акторської майстерності в екранній творчості : навч. посіб. — Київ : КМАЕКМ, 2020. — 180 с.
16. Дідро Д. Парадокс про актора. — Київ : Мистецтво, 1966. — 146 с. — (Пам'ятки естетичної думки).
17. Життя і творчість Леся Курбаса / упоряд. та наук. ред. Б. Козак. — Львів ; Київ ; Харків : Літопис, 2012. — 880 с.
18. Заворотній О. Т., Лопандя В. М. Психофізична техніка та тренінг актора : навч. посіб. — Рівне : РДГУ, 2006. — 270 с.
19. Заворотній О. Т., Лопандя В. М. Робота режисера над п'єсою та виставою : навч. посіб. — Рівне : Вид-ць Олег Зень, 2009. — 197 с.
20. Ігнатюк М. М. Монолог у мистецтві драматичної вистави : навч. посіб. — Рівне : РДГУ, 2001. — 90 с.
21. Ігнатюк М. М. Свічадо зореслова : посіб.-хрестоматія зі сценічної мови. — Тернопіль : Навч. кн. — Богдан, 2011. — 532 с.
22. Козачковський Д. Нотатки на сторінках ролей, п'єс і клаптиках паперу : підручна кн. для акторів та режисерів / упоряд. Б. Козак. — Львів : Вид. центр Львів. нац. ун-ту ім. І. Франка, 2017. — 96 с.
23. Курбас Л. Спогади сучасників. — Київ : Мистецтво, 1969. — 310 с.
24. Курбас Л. Театральні закони і акценти / упоряд. Б. Козак. — Львів : Літопис, 1996. — 240 с.
25. Курбас Л. Філософія театру / упоряд. М. Лабінський. — Київ : Основи, 2001. — 917 с.
26. Ліпцин О. Ф. Акторська майстерність в ігровому театрі : метод. посіб. магістер. програми «МЕТАТЕАТР». — Острог : Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія», 2020. — 124 с.
27. Ліпцин О. Ф. Режисура ігрового театру : метод. посіб. магістер. програми «МЕТАТЕАТР». — Острог : Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія», 2020. — 138 с.
28. Мар'яненко І. О. Сцена, актори, ролі. — Київ : Мистецтво, 1964. — 290 с.
29. Мейснер С. Про акторську професію : монографія / пер. укр. та ред. Р. Бажана. — Івано-Франківськ : Вид-ць Василь Рогів, 2023. — 236 с.
30. Мейерхольд Вс. Мистецтво театру / вступ. ст., пер. і впоряд. Б. Козак. — 2-ге вид., виправл. — Львів : Літопис, 2015. — 64 с.
31. Нариси з історії театрального мистецтва України ХХ століття / Ін-т проблем сучас. мистецтва НАМ України. — Київ : Інтертехнологія, 2006. — 1054 с. : іл.
32. Неклюдова Т. Б. Основи акторської майстерності : навч. посіб. — Київ : КНУКіМ, 2019. — 210 с.
33. Паві П. Словник театру. — Львів : Вид. центр Львів. нац. ун-ту ім. І. Франка, 2006. — 640 с.
34. Пансо В. Праця і талант у творчості актора / пер. з рос. — Львів : Літопис, 2014. — 276 с.
35. Ревуцький Дм. Живе слово. Теорія виразного читання для школи / вступ. сл. В. Ревуцький ; передм. Б. Козак ; ред. Н. Бічуя. — Львів : Вид-во Львів. нац. ун-ту ім. І. Франка, 2001. — 200 с.
36. Стайн Дж. Сучасна драматургія в теорії та театральній практиці : у 3 т. — Львів : Літопис, 2003.
37. Топорков В. Про техніку актора. — Київ : Мистецтво, 1961. — 224 с.
38. Просценіум : наук. зб. — Львів.
39. Кіно-Театр : журнал. — Київ.
40. Український театр : журнал. — Київ.
41. Курбасівські читання : зб. наук. праць. — Київ.